

**Natuurtoets Wet Natuurbescherming
Realisatie nieuw toegangspad Strandslag Huisduinen,
gemeente Den Helder**

20 oktober 2021, Hippolytushoef

Opdrachtgever:

Gemeente Den Helder
Ontwerp & Advies Openbaar Groen
Drs F. Bijlweg 20
1784MC Den Helder
Postbus 36
1780AA Den Helder
Tel: 14 0223
Fax: 0223-671201
www.denhelder.nl

Opdrachtnemer:

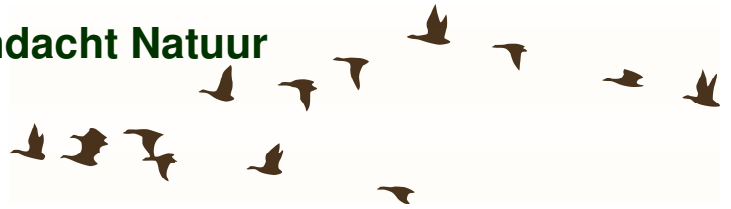
Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef
Tel: 0227-595576
Mob: 06-24818383
e-mail: aandachtnatuur@kpnmail.nl
www.aandachtnatuur.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 De Wet Natuurbescherming.....	blz. 3
2. Huidige situatie en methode.....	blz. 6
2.1 Gebieds- en planbeschrijving.....	blz. 6
2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen.....	blz. 7
2.3 Houtoptanden.....	blz. 8
2.4 Methode.....	blz. 8
3 Resultaten soortbescherming	blz. 9
3.1 Flora.....	blz. 9
3.2 Vogels.....	blz. 9
3.3 Zoogdieren.....	blz. 10
3.4 Amfibieën.....	blz. 10
3.5 Overige beschermde soorten.....	blz. 11
4 Resultaten gebiedsbescherming.....	blz. 12
4.1 Voortoets Natura 2000 gebieden.....	blz. 12
4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN).....	blz. 18
4.3 Overige aspecten gebiedsbescherming.....	blz. 20
5. Conclusies en advies.....	blz. 21
5.1 Soortbescherming.....	blz. 21
5.2 Gebiedsbescherming.....	blz. 22
5.3 Houtopstanden.....	blz. 24
Literatuurlijst.....	blz. 25

Bijlage 1: Toelichting Wet Natuurbescherming

1. Inleiding

De gemeente Den Helder is voornemens om een nieuw fietspad en aanvoerroute naar Strandopgang Huisduinen ter hoogte van de Donkere Duinen ten westen van Den Helder te realiseren. Hiervoor wordt een omgevingsvergunning aangevraagd en is een Natuurtoets in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk..

Het veldonderzoek ten behoeve van de natuurtoets Wet Natuurbescherming heeft op 21 maart 2019 plaatsgevonden, op basis waarvan er in het voorjaar 2020 een nader onderzoek heeft plaatsgevonden naar het voorkomen van zandhagedis. De bevindingen van het veldonderzoek aangevuld met literatuurgegevens worden hieronder besproken.

Figuur 1. Ligging van de aan te passen strandopgang Huisduinen

1.1 Aanleiding en doel

In de huidige situatie raakt de asfaltdijk (aan de buitenzijde van het duin) steeds verder overstoven, waardoor de aanwezige strandtent steeds slechter bereikbaar wordt. Aangezien de strandopgang aan de binnenzijde van de dijk te stijl is en niet toegankelijk voor o.a. hulpdiensten en de bevoorrading, is het voornemen om met behulp van stelconplaten een apart fietspad en bevoorradingsweg te realiseren op de overstoven asfaltdijk vanaf Fort Kijkduin tot aan het Strandpaviljoen. Met de realisatie van de nieuwe pad, komen de verkeersbewegingen over de asfaltdijk onderlangs het duin te vervallen. Het verstuiwen van de oorspronkelijke asfaltdijk zal hierbij verder worden gestimuleerd.

De strandopgang wordt gerealiseerd op de rand van het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder- Callantsoog en op 70 meter van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en de ligging ten opzichte van het Natura 2000 gebied en de ligging in de NNN, maken het noodzakelijk dat onderzocht moet worden of de ontwikkeling en bijbehorende werkzaamheden negatieve invloeden (kunnen) hebben op aanwezige natuurgebieden en de daarin voorkomende beschermde soorten en habitattypen. In dit rapport wordt een zogenaamde “Voortoets” uitgevoerd. Hierin wordt onderzocht of er negatieve effecten te verwachten zijn en zo ja, of deze significant negatief zijn.

1.2 Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en richt zich op de bescherming van natuurgebieden, -verbindingen, planten- en diersoorten en houtopstanden. Deze wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten of gebieden in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Hieronder volgt een beknopte toelichting van de verschillende onderdelen in de Wet Natuurbescherming. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de zogeheten Natura 2000-gebieden. Andere binnen de Wet Natuurbescherming te beschermen gebieden zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding of provinciaal landschap.

Voor ieder Natura 2000 gebied dient te worden getoetst aan de hiertoe aangewezen instandhoudingsdoelstellingen. Een onderdeel hiervan is tevens de beoordeling van externe effecten zoals de stikstof-emissie van projecten ten opzichte van eventueel aanwezige stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.

Voor de NNN, natuurverbindingen of andere beschermde gebieden gelden andere toetsingscriteria. Hierbij gaat het om een toetsing van de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding. De regelgeving met betrekking tot deze gebieden is vastgelegd in de Omgevingsverordening van de betreffende provincie.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. De mate van negatieve effecten is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Voor de soortbescherming zijn per beschermingsregime dan ook een aantal verbodsbepalingen van kracht.

➤ Vogelrichtlijnsoorten

Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Hiermee is het verboden om in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen en worden ze voornamelijk tijdens de broedperiode beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels of nesten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Daarnaast zijn de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffing noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt.

➤ Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Het is hierbij verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren te beschadigen, te vernielen of te rapen. Ook het opzettelijk verontrusten van bedoelde diersoorten is niet toegestaan.

Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor het verstoren van deze soorten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffing noodzakelijk, maar kan alleen op grond van de volgende belangen worden afgegeven:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van Europees beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

➤ “Andere” nationaal beschermde soorten

Dit betreffen de overige soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het is hierbij verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Het beschermingsregime voor deze 'nationaal' beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Zo zijn de hierboven genoemde verboden niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens is het mogelijk om voor deze soorten een ontheffing of vrijstelling te verkrijgen in het kader van een ruimtelijke inrichting dan wel bestendig beheer en onderhoud. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime ‘andere’ beschermde soorten.

Bescherming houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom¹ in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit vooraf te worden gemeld/aangevraagd. De initiatiefnemer is hierbij tevens verplicht om hetzelfde areaal te herplanten.

Ontheffing, vrijstelling of vergunning

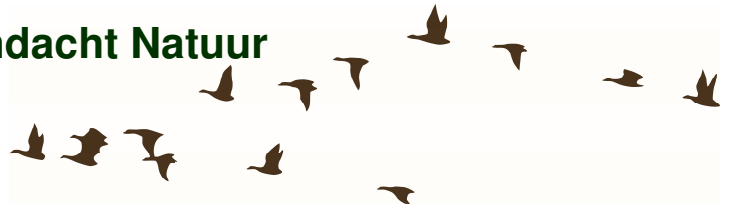
Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Wet Natuurbescherming ligt nagenoeg geheel bij de Provincies en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing kan worden verleend.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffings- en/of vergunningsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van ‘Verklaringen van geen bedenking’ (Vvgb). De ‘Verklaring van geen bedenkingen’ wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Het is ook mogelijk om een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij de desbetreffende provincie (bevoegd gezag). Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning is dit eveneens van toepassing.

¹ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als “bebouwde kom Boswet”

2. Huidige situatie en methode

2.1 Gebieds- en planbeschrijving

Het projectgebied bestaat uit een traject gelegen op de overstoven asfaltdijk vanaf de Zeeprommenade bij Fort Kijkduin tot de strandopgang Huisduinen bij Paal 1. Het beoogde tracé is gelegen aan de zeezijde van het Duingebied de Grafelijkheidsduinen en ligt op de rand van het Natura 2000 gebieden Duinen Den Helder-Callantsoog en nabij de Noordzeekustzone.

De beoogde toegangsweg ligt op de zeewering en betreft een aangebrachte en verhoogde zanddijk met een (overstoven) asfaltverharding. In de jaren '70 van de vorige eeuw is hierop een zandlaag aangebracht, zodat de zeewering een landschappelijke en meer natuurlijke overgang vormt vanaf de Grafelijkheidsduinen. Deze vormgeving/uitvoering is tot stand gekomen in het kader van de uitvoering van de Deltawet. De begroeiing aan het tracé bestaat hoofdzakelijk uit een helmaanplant en biestarwegras. Verder ligt het beoogde tracé ter hoogte van een gemarkeerd wandelpad, zie figuur 2.

Figuur 2. Beoogde traject in het overstoven deel van de zeereepduinen op een gemarkeerd wandelpad.

De beheerder is Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit gebied kent een jonge en bijzonder dynamische geschiedenis en betreft een zeer kwetsbaar punt in de verdediging tegen de stijgende zeespiegel en de andere klimaatsveranderingen. In dit gebied bestaat het zand uit kalkarm zand. Vanwege de primaire ligging ten opzichte van de zee (veel stuivend zand tijdens harde winden) is de duinstrook op de asfaltdijk, vanwege met name dit eolische element, iets kalkrijker in vergelijking tot het zand in de vochtige duinvallei aan de landzijde.

De voorgenomen plannen bestaan uit de aanleg van een nieuw fietspad naar de Strandslag en zal tevens worden gebruikt ten behoeve van bevoorrading en toegang voor hulpdiensten. Het nieuwe fietspad zal over een lengte van circa 700 meter, middels het aanbrengen van stelconplaten, worden gerealiseerd. De totale oppervlakte van het nieuwe stelconplaten pad bedraagt 2810m².

2.2 Ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden, NNN en natuurverbindingen

Het projecttracé is gelegen op de rand van het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (figuur 3) en op zo'n 70 meter afstand van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone. De beoogde toegangsweg ligt op de zeewering ter hoogte van de Grafelijkheidsduinen op de noordwestrand van het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder – Callantsoog en is over de gehele lengte gelegen in het Natuur Netwerk Nederland (figuur 4).

Figuur 3. Ligging van het beoogde projecttracé (rode lijn) ten opzichte van de Natura 2000 gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog (okergeel) en de Noordzeekustzone (groen)

Figuur 4. Ligging van het beoogde projecttracé (rode lijn) In de NNN

2.3 Houtopstanden

Met het project worden geen kapwerkzaamheden verricht, en ontbreken er houtopstanden op of aan de betreffende tracé. Er is dan ook geen sprake van strijdigheden met betrekking tot het verwijderen van houtopstanden die onder de bescherming vallen van de Wet Natuurbescherming.

2.4 Methode

Op 21 maart 2019 heeft overdag een veldonderzoek plaatsgevonden aan de hierboven beschreven locatie. Het onderzoek heeft zich gericht op het voorkomen of mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten binnen of in de directe omgeving van de projecttracé. Tevens zijn de aanwezige habitattypen in kaart gebracht en is de geschiktheid ervan beoordeeld voor de in het Natura 2000 gebied aangewezen plant- en diersoorten.

Op basis van de uitgevoerde quickscan heeft in mei 2020 nader onderzoek plaatsgevonden naar het voorkomen van de beschermde soort zandhagedis. Het onderzoek is uitgevoerd conform het hiervoor geldende soortprotocol, zoals beschreven in het Kennisdocument Zandhagedis. Hiertoe hebben twee veldrondes in de ochtend plaatsgevonden in de periode half april t/m eind mei. De veldrondes hebben plaatsgevonden onder gunstige weersomstandigheden voor zandhagedis, zie tabel 1. Zoals aangegeven in het kennisdocument zijn hulpmiddelen, zoals het gebruik van herpetoplaatjes, niet nodig om de trefkans te vergroten.

Tabel 1. Weersomstandigheden en data veldonderzoek

Datum	Zonsondergang/ zonsopkomst	Start	einde	temperatuur	wind	overig
15-05-'20	5:45 uur	10:50 uur	11:50 uur	12°C	3 bf	half bewolkt
26-05-'20	5:30 uur	9:30 uur	10:30 uur	17-18°C	2 bf	Licht bewolkt

Verder is op basis van een literatuurstudie een effectenbeoordeling gemaakt met betrekking tot de beoogde werkzaamheden.

3. Resultaten Soortbescherming

Hieronder worden de resultaten beschreven van zowel de quickscan ten aanzien van beschermde soorten als de Voortoets met betrekking tot de gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming.

3.1 Flora

De beoogde toegangsweg ligt op de zeewering en betreft een aangebrachte en verhoogde zanddijk met een (overstoven) asfaltverharding. De begroeiing bestaat uit een open helmduin en bestaat hoofdzakelijk uit helmaanplant en een begroeiing van biestarwegras.

Figuur 5. Helmbegroeiing op het beoogde tracé

Aan de hand van huidige verspreidingsgegevens (*FLORON/NDFF, 2021*), zijn binnen het betreffende uurhokken waarnemingen bekend van de beschermde plantensoorten glad biggenkruid en schubvaren. Met betrekking tot schubvaren ontbreken geschikte groeiplaatsomstandigheden zoals oude (kalkstenen) muren. Glad biggenkruid komt voor in laag blijvend duingrasland en wordt gezien de aanwezige begroeiing niet verwacht op of aan het projecttracé.

3.2 Vogels

In de omgeving van het projecttracé zijn enkele vogelsoorten zoals kokmeeuw, zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw, kauw, graspieper, rotgans en scholekster waargenomen. Genoemde vogelsoorten betroffen overvliegende of aan de kustlijn foeragerende dieren. Over het algemeen vormt het open helmduin aan een openbaar strand nauwelijks geschikt broedgebied voor kustvogels. Mogelijk te verwachten broedvogels aan het tracé betreffen hoofdzakelijk kleine plevier of strandplevier.

Op de locatie zijn geen aanwijzingen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Op de locatie zijn geen (mogelijke) nestlocaties van roofvogels of uilen aangetroffen. Ook met betrekking tot eventueel gebouwbewonende jaarrond beschermde soorten zoals huismus, gierzwaluw of kerkuil hebben de plannen geen betrekking.

3.3 Zoogdieren

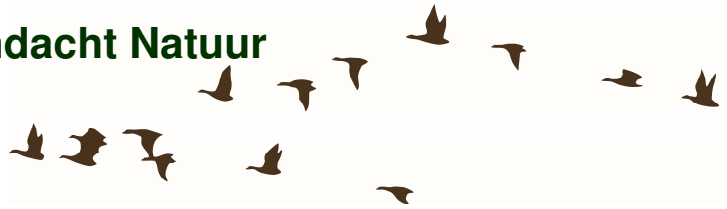
Op de ondergezochte locatie zijn geen (sporen van) zoogdieren aangetroffen. De strandzijde van de zeereepduinen vormen nagenoeg geen geschikt leefgebied voor zoogdieren en kunnen incidenteel waarneming van konijn of haas worden verwacht. Het open karakter en losse zand is tevens niet geschikt als nestgelegenheid of leefgebied van de in het duin voorkomende (kleine) marterachtigen. Strikt beschermde (grondgebonden) zoogdieren worden gezien de ligging en de aard van het onderzochte terrein niet verwacht. Als laatste kunnen in de kuststrook het voorkomen van zeezoogdieren zoals gewone zeehond, grijze zeehond en bruinvis worden verwacht. Aangezien het openbaar strand betreft, is er geen sprake van vaste ligplaatsen van zeehonden.

Verder kan worden verwacht dat het duingebied bij Den Helder het leefgebied vormt voor vleermuizen. Van eventuele rust- en verblijfplaatsen aan het projecttracé is geen sprake. Gezien de ligging van het beoogde tracé aan de zeezijde, wordt niet verwacht dat het plantracé een belangrijk onderdeel vormt van het functioneel leefgebied van vleermuizen, aangezien er weinig beschutting van de (overheersende) zeewind aanwezig is. Vanuit literatuurgegevens (broekhuizen e.a., 2016) is echter bekend dat ruige dwergvleermuizen in de paarperiode (half juli t/m half oktober) door Noord-Duitsland en Nederland trekken en hierbij vooral de kust volgen. De trek van ruige dwergvleermuis door Noord-Holland vindt echter over een vrij breed front plaats (50-100 km) en de dieren migreren zowel over zee als langs en door de duinenrij, maar ook voor een groot deel langs de IJsselmeerkust en over het centrale deel van Noord-Holland (*Veldwerkgroep VZZ, okt. 2008 en Janssen, R., Haarsma A.-J. & Lagerveld s., 2016*).

3.4 Reptielen en amfibieën

Van de soortgroepen reptielen en amfibieën zijn geen dieren aangetroffen. Echter kunnen in het duingebied naast algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad en bruine kikker ook de strikt beschermde soorten zandhagedis en rugstreeppad voorkomen (*Creemers en van Delft, 2009*).

De buitenzijde van de zeereepduinen vormt voor amfibieën echter geen functioneel leefgebied. In de omgeving van het projecttracé ontbreken geschikte voortplantingswateren en vormt de zeezijde door zoutinvloeden ook in beperkte mate geschikt landhabitat. In verband met overstromingsgevaar wordt tevens niet verwacht dat het projecttracé aan de zeezijde wordt gebruikt als overwinteringsgebied door amfibieën. Een soort als rugstreeppad zal zich voor overwintering voornamelijk ingraven in open zandige terrein in het binnenduin, waar kustafslag en overstroming tijdens storm niet aanwezig is. Helmvegetaties in de zeereepduinen nemen voor de zandhagedis echter een bijzondere plaats in. Wanneer de pollen hoog zijn en de planten een dichte structuur vormen, vormt dit een goed habitat en is het mogelijk dat dieren tot aan de grens met het strand voorkomen. Op basis hiervan heeft er in mei 2020 dan ook een aanvullende inventarisatie plaatsgevonden aan het plantracé en de directe omgeving in verband met het mogelijk voorkomen van zandhagedis. Met de inventarisatie zijn echter geen exemplaren van

zandhagedis waargenomen, waardoor er met zekerheid kan worden uitgesloten dat deze soort voorkomt op het beoogde plantracé.

Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkomen kunnen andere strikt beschermde amfibieën en reptielen worden uitgesloten van de projectlocatie.

3.5 Overige beschermde soorten

Tijdens het veldonderzoek zijn geen andere beschermde diersoorten dan hierboven genoemd aangetroffen. Met uitzondering van de beschermde vlindersoorten duinparelmoervlinder en de kommavlinder, worden andere beschermde soorten (vissen, libellen, kevers en andere ongewervelde) op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Genoemde vlindersoorten hebben o.a. de voorkeur voor duingraslanden en heischrale graslanden. Dergelijk habitattypen ontbreken aan het projecttracé. Aan de zeezijde van de zeereepduinen ontbreken geschikte waardplanten van betreffende vlindersoorten, waardoor niet wordt verwacht dat het projecttracé geschikt is als leefgebied voor genoemde zwaar beschermde vlindersoorten.

4. Resultaten gebiedsbescherming

4.1 Voortoets Natura 2000 gebieden

In deze paragraaf wordt onderzocht of de voorgenomen werkzaamheden een negatief effect (kunnen) hebben op de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog en de Noordzeekustzone. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect te verwachten.
- Er is een mogelijk negatief effect, maar zeker geen significant negatief effect te verwachten.
- Er is kans op een significant negatief effect.

Met betrekking tot dit project worden zowel de aanleg als de gevolgen van het nieuw te realiseren pad getoetst. De beoordeling van de activiteiten vindt plaats in drie stappen:

1. Bepalen of de voorgenomen activiteiten “nieuw” zijn.
2. Bepalen wat de mogelijke effecten kunnen zijn.
3. Bepalen of de kans bestaat dat de gevolgen kunnen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de aangewezen waarden.

Nieuwe activiteit

In het kader van de gebiedsbescherming in de Wet Natuurbescherming is er sprake van “nieuw” indien de activiteiten nog niet in precies dezelfde vorm (dus zonder verandering van gegevens) eerder beoordeeld zijn. Het aanleggen van een nieuw pad naar Strandslag Huisduinen op de aangewezen locatie is niet eerder getoetst en kan dan ook als een “nieuwe activiteit” worden beschouwd.

Mogelijke effecten van de werkzaamheden

Het betreffende plantracé ligt voor grotendeels binnen de begrenzingen van het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder-Callantsoog en op korte afstand van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone. Het beoogde plantracé bestaat uit een open helmduin aan de zeezijde van de zeewering (overstoven asfaltdijk) en bestaat deels uit het habitattypen H2120 - Witte Duinen. Voor de effecten bepaling van de plannen op genoemde Natura 2000 gebieden zal er worden getoetst aan de hand van de verstoringfactoren genoemd in tabel 1 en tabel 2.

Het beoogde pad ligt op de noordwestrand van het Natura 2000 gebied op een met zand overstoven asfaltdijk, zie figuur 3 en 4. Even naar het westen ligt de bestaande aanvoerroute tussen het strand en de duinen en betreft de nog niet overstoven deel van de asfaltdijk. Gezien de ligging op de rand van het Natura 2000 gebied, het geringe oppervlak van het wegdek (stelconplaten) en de verkeersluwe situatie als aanvoerroute is er geen sprake van versnippering van leefgebieden of habitattypen binnen het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder- Callantsoog. Aangezien de aanvoerroute een bestaande gebruik is en oostwaarts wordt verplaatst, is er tevens geen sprake van een bewuste verandering van de soortensamenstelling of een verandering in de populatiedynamiek. Aangezien het pad wordt aangelegd op de reeds aanwezige waterkering (asfaltdijk), wordt niet verwacht dat de aanwezigheid van een stelconplatenpad een extra invloed zal hebben op de waterhuishouding in de aanliggende Natura 2000 gebieden. Op basis van de Pas Gebiedsanalyse voor het Natura 2000 gebied Duinen Den – Callantsoog (*Royal HaskoningDHV, 20 juni 2017*) wordt de volgende systeemanalyse gegeven voor het habitattypen Witte Duinen (H2120):

Tabel 1. Verstoringsfactoren Noordzeekustzone (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/> - (Ministerie van Economische Zaken))

Storingsfactor	zeer gevoelig gevoelig niet gevoelig n.v.t. onbekend Opervlakteverlies Versnippering Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht Verzuring door N-depositie uit de lucht																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Permanent overstromde zandbanken																			
Slik- en zandplaten																			
Zilte pionierbegroeiingen																			
Schorren en zilte graslanden																			
Embryonale duinen																			
Vochtige duinvalleien																			
Bruinvis																			
Fint																			
Gewone zeehond																			
Grijze zeehond																			
Rivierprik																			
Zeeprik																			
Aalscholver (niet-broedvogel)																			
Bergeend (niet-broedvogel)																			
Bontbekplevier (niet-broedvogel)																			
Bontbekplevier (broedvogel)																			
Bonte strandloper (niet-broedvogel)																			
Drieteenstrandloper (niet-broedvogel)																			
Dwergmeeuw (niet-broedvogel)																			
Dwergstern (broedvogel)																			
Eider (niet-broedvogel)																			
Kanoet (niet-broedvogel)																			
Kluut (niet-broedvogel)																			
Parelduiker (niet-broedvogel)																			
Roodkeelduiker (niet-broedvogel)																			
Rosse grutto (niet-broedvogel)																			
Scholekster (niet-broedvogel)																			
Steenloper (niet-broedvogel)																			
Strandplevier (broedvogel)																			
Toppereend (niet-broedvogel)																			
Wulp (niet-broedvogel)																			
Zilverplevier (niet-broedvogel)																			
Zwarte zee-eend (niet-broedvogel)																			

Tabel 2. Verstoringen per habitattypen (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/> - (Ministerie van Economische Zaken))

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Witte duinen	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
*Grijze duinen	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
*Duinheiden met kraaihei	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Duindoornstruwelen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Kruipwilgstruwelen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Duinbossen	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Vochtige duinvalleien	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig
Blauwgraslanden	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig

“Witte duinen zijn afhankelijk van (forse) overstuiving met (kalkrijk) zand, zoutspray en zoetwaterinvloed in de bodem. Het ontstaat door ophoging van embryonale duinen en ontwikkeling van een zoetwaterlens. Zonder dynamiek van wind en water vindt er een snelle successie naar duindoornstruweel plaats, mede onder invloed van inwaai van organisch materiaal uit zee”.

Van een vorming van een zoetwaterlens in de verstuing op de planlocatie is gezien de ondergrond bestaande uit een geasfalteerd dijklichaam geen sprake. Zoet regenwater zal vrij dicht onder de oppervlakte over het asfalt naar het strand lopen en niet infiltreren in het duin en een zoetwaterlens vormen. Op basis hiervan kan, ondanks de uiterlijke kenmerken, geen sprake zijn van een volwaardig kwalificerend habitattypen Witte Duinen op de projectlocatie. Met de aanleg van een nieuw pad bestaande uit stelconplaten, zal er op basis van bovenstaande tevens geen effect zijn op verzoeting, verzilting, verdroging of vernatting van het duingebied of specifiek het habitattypen Witte Duinen.

Verder wordt in de PAS gebiedsanalyse (Royal HaskoningDHV, 20 juni 2017) aangegeven dat het belangrijkste knelpunt het wegvallen van verstuing en dynamiek in de zeereep is. De beperkte verstuing is in hoofdzaak een gevolg van de vastlegging van de duinen en in het bijzonder de zeereep ten behoeve van de kustverdediging. Het overstuiven van de asfaltdijk geeft aan dat de kustzone ter hoogte van het plantracé een hoog dynamisch

gebied betreft. In de huidige situatie wordt een verdere verstuiwing afgeremd, aangezien de voet van de asfaltdijk wordt schoon gehouden voor de toegang tot de strandtent. Met de aanleg van het nieuwe pad kan dit proces richting het strand, gezien de huidige aangroei door verstuiwing, verder uitbreiden en zal er een natuurlijkere overgang ontstaan van zee, strand naar duin. Door de aanwezigheid van de asfaltdijk in de ondergrond zal een geheel natuurlijke situatie geen sprake zijn en zal zoet water nog steeds afstromen naar het strand in plaats van het binnenduin. Gezien de ondergrond heeft het nieuwe pad geen effect op veranderingen van stroomsnelheid of een overstromingsfrequentie en heeft een positief effect op de verandering in de dynamiek van het substraat doordat het verstuiwingsproces richting het strand niet meer hoeft te worden afgeremd. Hieronder worden de effecten per verstoringsfactor verder uitgewerkt.

➤ *Oppervlakte verlies*

Op basis van de habitattypenkaart (*aerius.nl*) ligt het beoogde pad grotendeels binnen het Natura 2000 gebied en daarin aanwezige gevoelige habitattypen, zie figuur 6. Op basis van de habitatypekaart ligt het beoogde pad voor circa de helft in het habitatype H2120 - Witte Duinen. Het zuidelijk deel van het beoogde tracé ligt niet in een kwalificerend habitatype, zie figuur 6).

Op basis van de habitatypekaart zal het nieuwe pad een oppervlakte verlies van 1400 m² aan Witte Duinen betekenen. Het oppervlakte aan witte duinen in het Natura 2000 gebied bedraagt 212,2 hectare, wat inhoudt dat het pad een afname betekend van 0,07% van het totale areaal. Echter is de afname groter dan 1 are (100 m²), waarmee een significant negatief effect niet kan worden uitgesloten. De verplaatsing van het toegangspad maakt het echter wel mogelijk dat de overstuiwing van de asfaltdijk zich verder richting het strand kan uitbreiden. Een deel van de asfaltdijk hoeft niet meer te worden vrijgehouden van zand en zal in de toekomst een meer natuurlijke overgang vormen van het strand naar de duinen en op termijn juist een toename zijn van het areaal aan het habitatype Witte Duinen.

Figuur 6. Habitattypenkaart (*aerius.nl*) van de duinstrook aan de beoogde aanvoerroute.

Voor het habitatype Witte Duinen in Duinen Den Helder – Callantsoog is behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit geformuleerd als instandhoudingsdoel. De

landelijke staat van instandhouding is matig gunstig. In de deelgebieden Grafelijkheidsduinen en Noordduinen komen in de zeereep witte duinen voor. Het is niet bekend hoe het habitattype Witte Duinen zich ontwikkelen in het betreffende Natura gebied (*Royal HaskoningDHV, 20 juni 2017*). Op basis van de vegetatie lijkt het areaal Witte Duinen zich op betreffende locatie uit te breiden door verdere verstuiwing van de asfaltdijk en kan in de toekomst een meer geleidelijke overgang vormen van strand naar duin door de beoogde aanleg van het nieuwe pad. Hierbij zal er met de voorgenomen plannen sprake zijn van een tijdelijke oppervlakte verlies, maar op termijn een kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het areaal door een meer natuurlijke overgang van strand naar duin.

➤ *Verzuring en vermessing door stikstof uit de lucht*

Voor de nieuwe situatie zal over 625 meter een nieuw pad van stelconplaten worden aangelegd in de zeereepduinen. De aanleg zal circa 2 weken in beslag nemen, waarbij gebruik wordt gemaakt van zwaar materieel en zal mogelijk een toename van de stikstofdepositie tot gevolg hebben. Hiervoor is een ecologische beoordeling stikstofdepositie opgesteld (*Sweco, SWNL0274242*).

Per 1 juli 2021 is echter de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering in werking getreden en geldt er voor de bouwfase een vrijstelling voor de natuurvergunningplicht. De realisatie van het nieuwe pad bestaat voornamelijk uit een realisatiefase. Voor de gebruiksfase is geen sprake van een wijziging en is er geen sprake van een toename aan stikstofdepositie (0,00 mol N/ha/jaar) in het Natura 2000 gebied (*Sweco, SWNL0274242*).

➤ *Verontreiniging*

Met de aanlegwerkzaamheden zal verontreiniging van bodem en (grond)water worden voorkomen. Reststoffen en afval zullen volledig worden afgevoerd. Negatieve effecten door verontreiniging zijn dan ook niet aan de orde.

➤ *Verstoring door geluid en trillingen*

Tijdens de aanlegfase van het tracé zal gebruik worden gemaakt van zwaar materieel, zoals shovels en vrachtwagens. Het gebruik van zwaar materieel kan trillingen en geluid veroorzaken. Met betrekking tot het Natura 2000 gebied Noorzeekustzone heeft kan dit met name een effect hebben op zeezoogdieren. Binnen het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder – Callantsoog zijn geen effecten van geluid en trillingen te verwachten aangezien de instandhoudingsdoelstelling uitsluitend betrekking hebben op habitattypen. Met betrekking tot de zeezoogdieren gewone zeehond, grijze zeehond en bruinvis worden de werkzaamheden zo'n 70 meter van de kustlijn uitgevoerd. De kustlijn vormt geen vaste ligplaats voor zeehonden, de dichtstbijzijnde vaste ligplaats is de razende bol en ligt op een minimale afstand van 3 kilometer van de kust. Met betrekking tot zeehonden wordt dan ook niet verwacht dat het werkverkeer op de zeewering een negatief effect zal hebben. Ook met betrekking tot bruinvis, wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een negatief effect hebben op het voorkomen van de soort voor de kust van Den Helder. De gevoeligheid van de soort voor geluid en trillingen hebben met name te maken met (explosieve) onderwatergeluiden (*Camphuysen & Siemensma, 2011*).

Het gebruik van de route voor bevoorrading, zal geen extra verstoring met zich meebrengen ten aanzien van de Natura 2000 gebieden, aangezien de transportbewegingen reeds aanwezig zijn. De nieuwe route zal verder van de kustlijn liggen dan de huidige aanvoeroute over de asfaltdijk.

➤ *Verstoring door licht*

Aangezien de werkzaamheden in kwetsbaar gebied plaatsvinden (in NNN en aan de rand van de Natura 2000 gebieden Duinen Den Helder–Callantsoog en de Noordzeekustzone),

zal niet worden gewerkt voor zonsopkomst of na zonsondergang. Hiermee is verstoring door (kunstmatige) verlichting tijdens de werkzaamheden uitgesloten.

De nieuwe aanvoerweg wordt niet voorzien van straatverlichting, waardoor er geen sprake is van extra verlichting. Het gebruik van de route voor bevoorrading, kan mogelijk wel een extra effect met zich mee kunnen brengen ten aanzien van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone, aangezien het nieuwe pad hoger ligt dan de huidige asfaltdijk. Met name in het voorjaar en najaar is het mogelijk dat een vroege bevoorrading in de schemering plaatsvindt en verstoring door verlichting aan de orde is. Echter loopt de route parallel aan de kuststrook, waarmee de koplampen niet over zee schijnen. Mogelijk dat bij draaibewegingen ter hoogte van de strandtent over zee wordt geschoten, maar is reeds in de huidige situatie ook aan de orde. Er zal dan ook geen sprake zijn van een extra significante verstoring door verlichting met de realisatie van een nieuw pad. Het gebruik van de route heeft geen negatief effect op het voorkomen van kwalificerende vogelsoorten of de zeezoogdieren bruinvis, gewone zeehond of grijze zeehond. Daarbij vormt het strand en de kustlijn geen belangrijk broed- of pleisterplaats van genoemde vogelrichtlijnsoorten of een vaste ligplaats voor zeehonden. Tevens vindt er nagenoeg geen transport plaats in het stormseizoen, aangezien de strandtent op dat moment niet wordt gebruikt. Hierdoor ondervinden overtuigende (trek)vogels bij storm i.c.m. hoogwater, geen hinder van verlichting. De dichtstbijzijnde vaste ligplaats voor zeehonden en broed- en pleisterplaats voor vogels is de razende bol en ligt op een minimale afstand van 3 kilometer van de kust. Gezien de afstand wordt niet verwacht dat er een significant negatief effect zal zijn door gebruik van het nieuwe pad.

➤ *Optische verstoring en mechanische effecten*

Tijdens de aanlegfase van het tracé zal gebruik worden gemaakt van zwaar materieel, zoals shovels en vrachtwagens. Het gebruik van zwaar materieel zal optische verstoring en mechanische effecten met zich meebrengen. De effecten zullen met name van toepassing zijn op het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone. Het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder Callantsoog wordt voor het overgrote deel afgeschermd door de hoge duinenrij achter de zeewering, zie hoogtekaart in figuur 7.

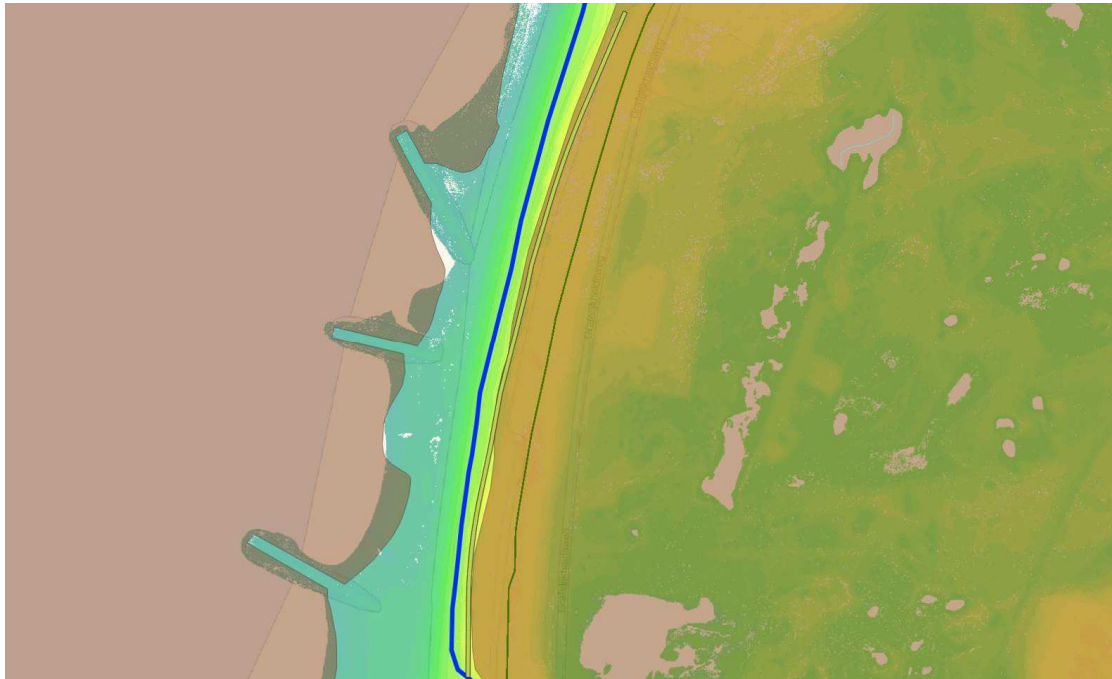
De werkzaamheden worden zo'n 70 meter van de kustlijn uitgevoerd. Het strand en de kustlijn vormen geen belangrijk broed- of pleisterplaats van genoemde vogelrichtlijnsoorten of een vaste ligplaats voor zeehonden. De dichtstbijzijnde vaste ligplaats voor zeehonden en broed- en pleisterplaats voor vogels is de razende bol en ligt op een minimale afstand van 3 kilometer van de kust. Gezien de afstand wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een significant negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone. Daarbij zijn de werkzaamheden tijdelijk van aard en worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van voortplanting en pieken tijdens de vogeltrek. Het gebruik van de route voor bevoorrading, zal geen extra verstoring met zich meebrengen ten aanzien van de Natura 2000 gebieden, aangezien de transportbewegingen reeds aanwezig zijn. De nieuwe route zal verder van de kustlijn liggen dan de huidige aanvoerroute over de asfaltdijk. Daarbij vindt er nagenoeg geen transport plaats in het stormseizoen, aangezien de strandtent op dat moment niet wordt gebruikt. Hierdoor ondervinden overtuigende (trek)vogels bij storm i.c.m. hoogwater, geen hinder van transportbewegingen.

Mogelijke gevolgen van cumulatie

De werkzaamheden voor de aanleg van het tracé zullen worden gepland buiten de drukke (toeristen) periode en buiten het stormseizoen. In deze periode vinden er weinig andere activiteiten in het gebied plaats en is ook de recreatieve druk beperkt. Aangezien het vanuit het recreatief/toeristisch oogpunt een relatief rustige periode betreft, kan er vanuit worden gegaan dat er geen cumulatie van effecten optreedt met het recreatief/toeristisch gebruik van de verschillende wegen en paden.

Voor zover bekend zijn in de betreffende delen van het Natura 2000 gebied geen andere versturende werkzaamheden gaande ten tijde van de uitvoering. Tevens hebben de werkzaamheden een tijdsbestek van een circa twee werkweken, waardoor niet wordt verwacht dat er cumulatieve effecten optreden door toedoen van andere werkzaamheden in en rond het gebied.

Figuur 7. Hoogtekaart van de duinstrook langs het beoogde wegtracé.

4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het projecttracé bevindt zich aan de buitenzijde van de zeereep en maakt onderdeel uit van het NNN-gebied Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen (K2). In het NNN document K2 is beschreven dat de Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen (229 hectare) het noordelijkste deel van de vastelandsduinen vormen. De samenhang binnen het NNN-gebied bestaat uit aaneengesloten duingebied van vooral open duin en in het zuiden ook duinbos (Donkere Duinen). De samenhang met andere gebieden in het NNN bestaat er hoofdzakelijk uit dat het gebied onderdeel is van de min of meer ononderbroken duinreep langs de Nederlandse vastelandskust. Aan de noordzijde is er echter minder samenhang. Het dorp Huisduinen ligt tussen het NNN-gebied en Huisduinerpolder (K1) en de duinen gaan hier over in de graslanden van de polder.

De kernkwaliteit van de Grafelijkheidsduinen betreft een “dynamisch jong duinlandschap” en bestaat uit het beheertype N08.02 Open Duin, zie figuur 8. Hier zijn relatief goed ontwikkelde, grotendeels gesloten, droge duingraslanden aanwezig met geringe vervuilinginvloed. In de duinen komen plantensoorten als hondsviooltje, duinwespenorchis en blauwe zeedistel voor. Van dagvlindersoorten als duinparelmoervlinder, kleine parelmoervlinder en kommavlinder zijn vrij veel waarnemingen uit deze duinen bekend en (van langer geleden) ook waarnemingen van de in de duinen sterk achteruit gaande grote parelmoervlinder. Van vogels van heide en open zand zoals tapuiten (waarvoor de aanliggende Noordduinen zeer belangrijk broedgebied vormen) zijn ook hier territoria aanwezig. Van zandhagedissen zijn waarnemingen over de lengte van de duinenrij aan de kust en ook ten oosten van de Harmslootvallei.

Zoals reeds geconstateerd onder het hoofdstuk soortenbescherming vormt het betreffende plantracé geen functioneel leefgebied voor de hierboven genoemde soorten en betreft het uitsluitend een overstoven asfaltdijk wat op basis van de vegetatie getypeerd kan worden als witte duinen. Met de realisatie van een nieuw pad wordt geen afbreuk gedaan aan de kernkwaliteit “dynamisch jong duinlandschap” (Open Duin), aangezien de projectlocatie is

Figuur 8. Beheertypenkaart met de aanwijzing van het projecttracé met het beheertype N08.02; Open Duin (bron: maps.noord-holland.nl).

gesitueerd op een overstoven asfaltdijk en als vervanging geldt voor de (binnen de NNN) reeds aanwezige toegangsweg aan de voet van de asfaltdijk. De nog open voet van de asfaltdijk kan hiermee verder worden overstoven en een meer natuurlijke overgang vormen van de duinen naar het strand en op termijn wellicht een ontwikkeling van embryonaal duin. Met de realisatie van een nieuw pad naar strandslag Huisduinen is dan ook geen sprake van een aantasting van de beschreven actuele en potentiële natuurwaarden in dit deel van het NNN.

Naast de kernwaarden dient het beoogde pad tevens te worden getoetst op de vereiste abiotische- en ruimtelijke condities van het NNN. De vereiste abiotische condities met betrekking tot het open duingebied zijn:

- Relatief voedselarme onbemeste bodem
- Buffercapaciteit bodem/water
- (micro)reliëf
- Windwerking

De vereiste ruimtelijk condities bestaan uit:

- Openheid
- Rust (beperkte menselijke aanwezigheid)
- Stilte
- Donkerte

Met de voorgenomen realisatie van het nieuwe pad zal er nagenoeg geen sprake zijn van een aantasting van de vereiste abiotische condities. Naast het aanbrengen van stelconplaten is geen sprake van het aanbrengen van gebiedsvreemd materiaal en leidt

niet tot verrijking of bemesting van de bodem / het duin. Een weg van stelconplaten kan van invloed zijn op de (plaatselijke) waterhuishouding in een gebied. Echter heeft het betreffende duin/stuifdijk waarop het pad van stelconplaten wordt gerealiseerd geen bufferend vermogen ten behoeve van wateropslag. Aangezien de diepere ondergrond bestaat uit een geasfalteerde dijk (overstoven asfaltdijk) zal regenwater via de (dichte) geasfalteerde ondergrond richting het strand naar de zee lopen.

Plaatselijk zal het microreliëf met het aanbrengen van het pad wel verdwijnen, aangezien het projecttracé zal moeten worden afgevlakt. Dit zal zich na de ingreep niet herstellen, aangezien deze bij het opnieuw overstuiven wordt vrijgehouden. Hiermee wordt ter plaatse tevens de windwerking enigszins beperkt. Echter ligt het pad in een hoog dynamisch gebied en is dit proces reeds aanwezig op de aanwezige asfaltstrook ten westen van het beoogde tracé. Door de verdere asfaltdijk tot aan het strand te laten overstuiven, zal het natuurlijk proces van windwerking en microreliëf binnen de NNN verder kunnen toenemen en zal uitsluitend nog het nieuwe pad van stelconplaten, hoger gelegen op de zeewering, worden vrijgehouden van (stuif)zand. De asfaltdijk wordt hiermee verder overstoven en ontstaat een meer natuurlijke overgang van de duinen naar het strand, welke zich op termijn wellicht kan ontwikkelen tot een embryonaal duin.

De realisatie van een nieuw pad naar Strandslag Huisduinen heeft tevens geen betrekking op vereiste ruimtelijke condities. Aangezien het nieuwe pad de reeds bestaande route vervangt, is er geen sprake van extra verstoring van rust, stilte en ruimte. Verder wordt het nieuwe pad niet verlicht, waarmee het aspect donkerte gehandhaafd blijft.

4.3 Overige aspecten gebiedsbescherming

De boogde plannen vinden verder niet plaats in of aan terreinen die zijn aangewezen als (onderdeel van) een natuurverbinding, een Bijzonder Provinciaal Landschap of andere beschermde reservaatgebieden.

5. Conclusies en advies

Hieronder worden de conclusies weergegeven ten aanzien van zowel quickscan soortbescherming en de Voortoets gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming. Stapsgewijs wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn en of een vergunningsaanvraag noodzakelijk is.

5.1 Soortbescherming

Flora

Aan de hand van huidige verspreidingsgegevens (*FLORON/NDFF, 2021*) en groeiplaatsomstandigheden van beschermde plantensoorten, wordt niet verwacht dat beschermde plantensoorten voorkomen op het plantracé. Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde plantensoorten (glad biggenkruid of blaasvaren) op en rond het betreffende plantracé, is dan ook niet noodzakelijk.

Andere binnen de Wet Natuurbescherming beschermde plantensoorten worden aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens niet verwacht.

Vogels

In en rondom het plangebied zijn slechts enkele algemeen voorkomende broedvogels aangetroffen en te verwachten. Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet Natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat storende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden. Handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn eveneens niet toegestaan. Nestlocaties van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw worden gezien als een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Voor de verstoring van deze verblijfplaatsen en belangrijk leef- of foerageergebied is ook buiten het broedseizoen een ontheffing noodzakelijk. Nestlocaties van bovengenoemde soorten zijn niet aanwezig binnen of in de directe omgeving van het plantracé. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag zijn voor deze soorten dan ook niet noodzakelijk.

Zoogdieren

Gezien de situering van het projecttracé is het niet aannemelijk dat dit deel van de zeewering een belangrijke functie heeft voor zoogdieren. Van potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen of vleermuizen is geen sprake. Alleen met betrekking tot ruige dwergvleermuis is bekend dat de kustlijn van Noord-Holland in het najaar een migratieroute vormt. Met de voorgenomen werkzaamheden zullen geen voor vleermuizen belangrijke landschappelijke structuren worden verwijderd of verdwijnen. Ook van het aanbrengen van straatverlichting is geen sprake, waardoor van extra verstoring geen sprake is. De beoogde verkeersbewegingen zijn reeds aanwezig in het gebied en lopen parallel aan het bestaande tracé, waardoor een extra verstoring ten aanzien van ruige dwergvleermuis niet wordt verwacht.

² In het kader van de Wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli.

Ten aanzien van de uitvoering zullen de voorgenomen werkzaamheden, gezien de ligging aan de rand van de Natura 2000 gebieden, uitsluitend overdag worden uitgevoerd. Hiermee kan ervan worden uitgegaan dat er geen negatieve effecten ontstaan op het voorkomen van vleermuizen. Een nader onderzoek of ontheffing naar het voorkomen van vleermuizen is dan ook niet aan de orde.

De werkzaamheden hebben verder geen verstoring op het voorkomen van zeezoogdieren in de Noordzeekustzone. Voor de effectbepaling op zeezoogdieren zoals bruinvis, gewone zeehond en grijze zeehond wordt verwezen naar paragraaf 4.1 Voortoets Natura 2000 gebieden, aangezien deze soorten zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000 gebied Noordzeekustzone.

Andere binnen de Wet Natuurbescherming beschermde plantensoorten worden aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens niet verwacht binnen de projectlocatie. Een nader onderzoek naar het voorkomen van strikt beschermde zoogdieren is dan ook niet noodzakelijk.

Amfibieën en reptielen

Met uitzondering van enkele algemene amfibiesoorten die vrijgesteld zijn van een ontheffing bij een ruimtelijke ingreep, is het voorkomen van de beschermde rugstreeppad en zandhagedis uit dit deel van het duingebied bekend.

Op de onderzochte locatie ontbreekt geschikt voortplantingswater voor rugstreeppad. Gezien de ligging van de projectlocatie aan de buitenzijde van de zeereep, is het projecttracé ongeschikt als overwinteringsgebied voor rugstreeppad. Van verstoring of verontrusting van rugstreeppad gedurende de werkzaamheden is dan ook geen sprake. Een nader onderzoek of ontheffingsaanvraag is dan ook niet aan de orde.

Met betrekking tot zandhagedis zijn met het nader onderzoek geen dieren waargenomen op de onderzochte locatie. Een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming of aanvullende maatregelen voor het verstoren van (functioneel leefgebied van) zandhagedis zijn dan ook niet noodzakelijk.

Overige beschermde soorten

Andere strikt beschermde soorten dan hierboven genoemd, worden niet verwacht in het beoogde plantracé. In het aanliggende duingebied komen de beschermde vlindersoorten kommavlinder, duinparelmoervlinder en grote parelmoervlinder voor. Echter ontbreken geschikte waardplanten en habitattypen voor genoemde soorten aan het projecttracé. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag met betrekking tot het voorkomen van genoemde vlindersoorten is dan ook niet noodzakelijk.

Andere beschermde soorten (vissen, libellen, kevers en andere ongewervelde) kunnen op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren worden uitgesloten. Nader onderzoek naar het voorkomen van andere beschermde soorten is dan ook niet noodzakelijk. Echter kunnen veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming altijd leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies.

5.2 Gebiedsbescherming

Voortoets N2000

Met betrekking tot de Natura 2000 gebieden Duinen Den Helder - Callantsoog en de Noordzeekustzone kan worden geconcludeerd dat er voornamelijk tijdelijke negatieve effecten zijn te verwachten van de realisatie van een nieuwe pad naar Strandslag

Huisduinen. De effecten op genoemde Natura 2000 gebieden betreffen hoofdzakelijk de volgende aspecten:

➤ Oppervlakteverlies

Op basis van de habitattypekaart zal het nieuwe pad een oppervlakte verlies van circa 1400 m² aan Witte Duinen betekenen. Voor het habitattype Witte Duinen in Duinen Den Helder – Callantsoog is behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit geformuleerd als instandhoudingsdoel. Met de voorgenomen plannen zal er sprake zijn van een (tijdelijk) oppervlakte verlies, maar heeft op de lange termijn mogelijke een kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het areaal aan Witte Duinen tot gevolg, aangezien er door de plannen een meer natuurlijke overgang kan ontstaan van strand naar duin. Echter, omdat de afname groter is dan 1 are (100 m²), kan een negatief effect op voorhand niet worden uitgesloten en is een passende beoordeling ten aanzien van het oppervlakteverlies van het habitattype H2120 - Witte Duinen noodzakelijk.

➤ Optische verstoring en mechanische effecten

Aangezien de werkzaamheden aan de rand van het Natura 2000 gebied plaatsvinden, zal er sprake zijn van een tijdelijke verstoring door mechanische effecten en optische verstoring. Dit in verband met de aanwezigheid van (graaf)machines, werkverkeer en werknemers binnen het gebied

De werkzaamheden zullen buiten de gevoelige periode van voortplanting plaatsvinden, waardoor de gevolgen van mechanische effecten en optische verstoring tot het minimum worden beperkt. Na realisatie zal het aantal menselijke activiteiten / bewegingen in dit deel van het gebied niet toenemen, aangezien met de herinrichting geen andere doelgroep of extra bezoekers worden aangetrokken dan de huidige recreanten/toeristen en gebruikers van dit deel van het duingebied. Genoemde verstoringfactoren zijn tijdelijk van aard, aangezien na de realisatie van het pad machines, materiaal en bijbehorende menselijke activiteiten uit het gebied worden verwijderd. Daarbij wordt het beoogde pad aangelegd ter vervanging van de huidige aanrijroute over de voet van de asfaltdijk, welke na aanleg van het nieuwe pad komt te vervallen. Ten opzichte van het Natura 2000 gebied de Noordzeekustzone zullen de aanwezige verkeersbewegingen op een ruimere afstand komen te liggen, waardoor de effecten worden verzacht. Ten behoeve van het Natura 2000 gebied Duinen Den Helder – Callantsoog blijft het pad aan de buitenzijde van de hoge zeereepduinen liggen, waarmee externe effecten zoals optische verstoring en mechanische effecten naar het open binnenduin (Grafelijkheidsduinen) niet aan de orde is. Hiermee kan een (significant) negatief effect door toedoen van optische verstoring of verstoring door mechanische effecten worden uitgesloten.

➤ Verzuring en vermesting door stikstof uit de lucht

Vanwege de tijdelijkheid van het project is er tevens geen sprake van een negatieve effecten door toedoen van stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden. Per 1 juli 2021 is de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering in werking getreden en geldt er voor de bouwfase, op grond van artikel 2.9a Wnb jo. 2.5, een vrijstelling voor de natuurvergunningplicht. Gezien de tijdelijkheid van het project (minder dan 2 jaar) en het feit dat de gebruiksfase geen extra stikstofuitstoot tot gevolg heeft, zal er geen sprake zijn van een structurele toename van de stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden.

➤ Cumulatie van effecten

Verder zal het proces van verstuiwing van de asfaltdijk worden gestimuleerd door de aanplant van helmgras aan de westzijde van het nieuwe pad. Het aandeel asfaltverharding (richting het strand) zal hiermee kleiner worden. Aangezien de voorgestane werkzaamheden in de meest geschikte (winter)periode worden uitgevoerd en door zorgvuldig handelen niet zullen leiden tot (significant) negatieve effecten op het Natura

2000 gebied, kan er tevens vanuit worden gegaan dat hiertoe geen cumulatie optreed met het genoemde project in de (directe) omgeving.

Met uitzondering van een oppervlakteverlies aan het habitatype H2120 - Witte Duinen hebben de voorgenomen werkzaamheden geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 gebied Duinen Den Helder – Callantsoog of de Noordzeekustzone. Ten behoeve van de voorgenomen ingreep is een passende beoordeling ten aanzien van het oppervlakteverlies van het habitatype H2120 - Witte Duinen noodzakelijk en zal een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming moeten worden aangevraagd.

Toetsing NNN

De beoogde verplaatsing van het toegangspad naar Strandslag Huisduinen vindt plaats in terreinen aangewezen als onderdeel van het NNN-gebied Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen (K2). Met betrekking tot de kernkwaliteiten van het NNN is er geen sprake van negatieve effecten aangezien de abiotische en ruimtelijke karakteristiek van het gebied niet wordt aangetast en geen negatief effect heeft op de actuele dan wel potentiële natuurwaarden.

Het voornemen heeft in eerste instantie een klein effect op de vereiste abiotische conditie “(micro)reliëf”, vanwege het afvlakken van de beoogde projecttracé. Echter zal hierbij de huidige route niet meer worden gebruikt en onderhouden en zodoende overstuiven en in de toekomst een natuurlijke overgang gaan vormen tussen het strand en het duin (in ontwikkeling) op de oorspronkelijk asfalterdijk. Het verleggen van het pad zal dan ook op termijn een verruiming betekenen van het areaal aan verstuiving en microreliëf. Gezien de hoog dynamisch omstandigheden aan de zeereep heeft het vastleggen van een nieuw pad geen effect hebben op de windwerking en verstuiving in het gebied en kan mogelijk in de toekomst leiden tot de ontwikkeling van embryonale duinen aan het strand.

Met de realisatie van een nieuw pad naar de Strandslag Huisduinen worden tevens de vereiste ruimtelijke condities niet aangetast, aangezien er sprake is van een verplaatsing van de huidige route en geen extra verstoring met zich mee zal brengen. Het pad blijft gelegen aan de zeezijde van de zeereepduinen en heeft geen effect op de openheid van de open binnenduinen.

Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat de realisatie van een nieuwe pad naar Strandslag Huisduinen geen negatief effect heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN gebied Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen (K2). Een nadere toetsing of een vergunningsaanvraag is voor de ontwikkeling niet noodzakelijk. Echter dient de aanleg van het nieuwe pad in samenspraak en overeenstemming met de gebiedsbeheerder en het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland) worden verwezenlijkt.

Overige onderdelen gebiedsbescherming

De werkzaamheden vinden niet plaats in terreinen die zijn aangewezen als natuurverbinding of een Bijzonder Provinciaal Landschap. Een nadere of uitgebreide toetsing ten aanzien van de overige onderdelen van de gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming zijn niet aan de orde.

5.3 Houtopstanden

Houtopstanden die vallen onder het beschermingsregime van de Wet Natuurbescherming zijn niet aanwezig binnen de projectlocatie. Een nadere toetsing, uitwerking of kapmelding ten aanzien van houtopstanden is dan ook niet aan de orde.

Literatuurlijst

- Groenendijk J., Grote Beverborg D., 20 juni 2017, 84 Duinen Den Helder – Callantsoog, PAS-Gebiedsanalyse, Royal HaskoningDHV Nederland B.V., Amsterdam
- Provincie Noord-Holland, oktober 2017, *Natura 2000 Beheerplan Duinen Den Helder – Callantsoog 2018-2024*, Provincie Noord-Holland, Haarlem
- Roos R. (red.), 2011, Duinen en mensen Noordkop en Zwanenwater, NatuurMedia, Amsterdam
- Broekhuizen, S., Hoekstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J., Buys J.C. (redactie), 2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren Natuur van Nederland 12*, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, december 2011, *Soortenstandaard Zandhagedis Lacerta agilis*, Dienst Regelingen, Den Haag.
- Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Scharringa C.J.G., Ruitenbeek W., en Zomerdijs P., 2010, *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*, Springeruit Drukwerk.
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna 7*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna 4*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

Bureau Aandacht Natuur

- www.ravon.nl
- www.vlindernet.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.aerius.nl
- www.geoapps.noord-holland.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.natura2000.nl

Bijlage 1. Wet Natuurbescherming

Inleiding Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998 (1 oktober 2005), de Flora- en faunawet (1 april 2002) en de Boswet (20 juli 1961). De Wet Natuurbescherming heeft tot doel om (1) de biodiversiteit in Nederland te beschermen, (2) het decentraliseren van verantwoordelijkheden en (3) het vereenvoudigen van de wet- en regelgeving. De voorgaande natuurwetgeving kende verschillende bevoegde gezagen en rechtsdocumenten (vergunning, ontheffing en melding). De verantwoording van de Wet Natuurbescherming komt vrijwel geheel bij de Provincies te liggen en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing wordt verleend. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote internationale belangen of provincie overschrijdende zaken zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

In deze wet, gepubliceerd op 19 januari 2016 in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden Nr. 34, jaargang 2016, is het behoud van de biologische diversiteit en een duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan en de instandhouding van de natuurlijke habitats (*richtlijn 92/43/EEG, 21 mei 1992*) en de wilde flora en fauna (*PbEG 1992, L206*), het behoud van de vogelstand (*richtlijn 2009/147/EG, 30 november 2009; PbEU 2010, L20*) en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving geregeld.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming (voorheen de Natuurbeschermingswet 1998) zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de Natura 2000-gebieden. In Nederland zijn 164 Natura 2000-gebieden vastgesteld. Per Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of vogelrichtlijnsoorten apart aangewezen. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken dan wel te verzachten (middels mitigerende maatregelen). Het bevoegd gezag kan beperkende maatregelen opleggen om schadelijke activiteiten te verzachten of te voorkomen. Voor onvermijdelijke schade is men verplicht een vergunning aan te vragen.

Andere te beschermen gebieden bestaan uit gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding (evz) of provinciaal landschap. Deze beschermde waarden van de NNN of een natuurverbinding zijn niet toegespitst tot bepaalde soorten of habitats, zoals bij de Natura 2000-gebieden), maar gaat het hoofdzakelijk om de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

- **Natura 2000-beheerplannen**

Regulier beheer en bestaand gebruik zijn (of worden) opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

- **Cumulatieve effecten**

Door een combinatie van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden, de zogeheten *cumulatieve effecten*. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

- **Beschermde Natuurmonument**

Tevens waren, voordat Natura 2000 gebieden bestonden, zogeheten Beschermde Natuurmonumenten aangewezen. Voor deze gebieden bestaan vaak minder concrete natuurdoelen en was gericht op de instandhouding van de wezenlijke waarden, zoals natuurschoon en natuurwetenschappelijke waarden. In de Wet Natuurbescherming komen de aanwijzingen van Beschermde Natuurmonument te vervallen.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Elk van deze van de regimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Hiermee zijn binnen de Wet Natuurbescherming ruim 700 vogelsoorten en 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

In de Wet Natuurbescherming worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- 80 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels
- alle vleermuizen (22) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- 39 terrestrische zoogdieren en 7 marine zoogdieren
- alle amfibieën (16) en reptielen (7) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- een beperkt aantal soorten vissen (8), en schaal- en schelpdieren (3)
- bepaalde soorten insecten zoals vlinders (27), libellen (16) en kevers(6)

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn per beschermingsregime een aantal verbodsbepalingen van kracht.

• Beschermingsregime Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten. Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Het is verboden vogels opzettelijk te (ver)storen tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort¹

¹ Afhankelijk van de betekenis van de lokale vogelpopulatie kan sprake zijn van een effect op de landelijke staat van instandhouding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten op de landelijke staat van de soort. Het beschadigen van nesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren van vogels niet, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Voor de verstoring van broedende vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing of vrijstelling verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De jaarrond beschermde nestlocaties zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat (opzettelijke) verstoring van broedende dieren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit geen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

• Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1 (fauna) en lid 5 (flora)) van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk² te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Het is verboden dieren opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (bijlage IV), het Verdrag van Bern (Bijlage I en II) of het Verdrag van Bonn (Bijlage I) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

² In de Wet Natuurbescherming is bij meerdere verbodsbepalingen het "opzetvereiste" toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn niet verboden. Daarbij is echter van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...".

- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

• Beschermingsregime “andere” beschermde soorten

Dit betreffen “andere” soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. De andere, ‘nationale’ soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het beschermingsregime voor deze ‘nationale’ beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng en gelden de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Voor de ‘andere’ (nationaal) beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven beschreven;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

• Mitigatie en compensatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (=verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Indien dergelijke maatregelen kunnen worden getroffen waardoor negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Voorbeelden van mitigerende maatregelen die een overtreding kunnen voorkomen zijn:

- het aanpassen van de werkvolgorde of uitvoeringsperiode
- het gebruik maken van andere werkapparatuur
- of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd

Voor een aantal soorten (23) kan met betrekking tot mitigerende maatregelen ten aanzien van (verstorende) werkzaamheden of activiteiten, worden gehandeld conform een soortenstandaard. In de soortenstandaard staan naast ecologische informatie van de betreffende soort ook de mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen, te verminderen en/of te herstellen.

Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt en/of geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de overige Europees en nationaal beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Maatregelen die de effecten op de plek van handeling herstellen, zijn mitigerend van aard; maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen door herstel of verbetering op een andere plek zijn compenserend van aard. In de soortenbescherming wordt, in tegenstelling tot de gebiedenbescherming, geen scherp onderscheid gemaakt tussen mitigerende en compenserende maatregelen. Belangrijk is dat de staat van instandhouding gegarandeerd wordt.

- **Vrijstelling**

Onder de Wet Natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk, zoals provinciale verordeningen en gedragscodes.

In de Wet Natuurbescherming zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een 'programmatische aanpak'. Een programmatische aanpak kan meerwaarde bieden, bijvoorbeeld bij de vormgeving van een actieve leefgebiedenbenadering op regionaal niveau voor soorten waarvoor dat in het licht van de internationale verplichtingen nodig is. Dit moet leiden tot een meer doelmatige aanpak en tegelijkertijd ruimte genereren voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Via de programmatische aanpak moet dan zekerheid worden geboden dat het streven naar een gezonde populatie van de betreffende soort niet in het gedrang komt. De programmatische aanpak dient getoetst te zijn aan de criteria voor vrijstelling die voor de betreffende soort(en) is vastgesteld. Indien dat het geval is, kan sprake zijn van een vrijstelling. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk (artikel 3.11).

Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming Houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit tevoren te worden gemeld/aangevraagd en is de initiatiefnemer verplicht om hetzelfde areaal te herplanten³. De aanvraag dient als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de betreffende gemeente te worden ingediend. Tevens is mogelijk om de aanvraag separaat bij de provincie in te dienen. De provincie bepaalt welke gegevens bij een aanvraag/melding moeten worden aangeleverd.

³ De herplantplicht vervalt voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Ontheffing, vrijstelling en/of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen. Voor handelingen of activiteiten is een ontheffing van de verbodsbepalingen nodig indien:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen;
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, gedragscode, beheerplan Natura 2000, programmatische aanpak of een ministeriële regeling.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffingsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning (zoals activiteiten uit de Waterwet, mijnbouwwet etc.) geldt dat een aparte ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd moet worden (naast een mogelijke watervergunning, ontgrondingsvergunning etc.). Als sprake is van een handeling met gevolgen voor beschermde soorten of gebieden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, is het tevens mogelijk dat de initiatiefnemer eerst apart een ontheffing en/of vergunning onder de Wet Natuurbescherming aanvraagt en daarna de omgevingsvergunning.

De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie (of in bijzondere gevallen door het Rijk) aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Indien (vooraf) een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd wordt / moet worden, is de desbetreffende provincie het bevoegd gezag. De provincie zal vervolgens de aangeleverde gegevens toetsen en bepalen of een vergunning, ontheffing dan wel vrijstelling kan worden afgegeven en onder welke voorwaarden.

Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Geen andere bevredigende oplossing voor handen is;
- Sprake is van een in de wet genoemd belang (zie soortbescherming);
- Geen sprake is van verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal de provincie een toetsing van de belangen en de alternatieven uitvoeren en een ecologische toetsing doen. De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.

Indien door een handeling of activiteit verbodsbepalingen overtreden worden, moet door de initiatiefnemer worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing(en) is, waardoor de verbodsbepalingen niet overtreden zullen worden. Bij andere oplossingen kan gedacht worden aan alternatieve locaties, een ander ontwerp of inrichting van het plan, of een andere uitvoering van de handelingen.

Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Uiteindelijk mag het verlenen van de ontheffing geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Wettelijk verschilt het toetsingscriterium voor vogels van dat voor overige Europees en nationaal beschermde soorten. Europese jurisprudentie maakt echter duidelijk dat bij afwijkingen onder de Vogelrichtlijn ook gekeken moet worden naar de staat van instandhouding van de populatie vogels.

De staat van instandhouding van lokale populaties is meestal niet bekend. De status van de lokale populatie kan afwijken van de landelijke staat van instandhouding of landelijke trend. Hoe minder gunstig de trend en/of staat van instandhouding, des te strenger moet de beoordeling zijn of er toestemming voor de ontheffing kan worden verleend. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten, dus ook met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van de soort.